

ปัจจัยแห่งความสำเร็จพหุระดับในการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียนมาตรฐานสากล
The Multi-level Key Success Factors of
the Academic Administration of World-class Standard School

¹นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์ และ ²โกศล มีคุณ
¹Nithiwat Intasit and ²Kosol MeeKun

มหาวิทยาลัยพะเยา,ประเทศไทย
University of Phayao, Thailand.

¹Nithiwat_n@gmail.com

Received February 19, 2020; Revised March 2, 2020; Accepted May 14, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จพหุระดับในการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล การบริหารวิชาการเป็นกลไกสำคัญของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ความสำเร็จของการบริหารวิชาการพิจารณาได้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับนักเรียน 2) ระดับห้องเรียน และ 3) ระดับโรงเรียน ความสำเร็จแต่ละระดับมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องจัดได้เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มปัจจัยการบริหารวิชาการและกลุ่มปัจจัยเสริมในตัวบุคคล จากการประมวลเอกสารจึงได้สาระสำคัญของปัจจัยในแต่ละกลุ่มและแต่ละระดับ ทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ ซึ่งเมื่อได้ผลวิจัยแล้ว องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กำหนดนโยบาย หรือการวิจัยพัฒนาต่อยอดได้

คำสำคัญ : ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, ปัจจัยพหุระดับ, การบริหารวิชาการ, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

This article aims at presenting a guideline for studying the multi-level key success factors of the academic administration of world-class standard school. Academic administration is an important mechanism of international standard school administration. The success of academic administration can be considered at 3 levels including: 1) student level; 2) classroom level; and 3) school level. The related factors of success at each level can be divided into 2 groups consisting of academic administration factors and supplementary factors in individuals. From the literature review, the essence of the factors in each group and each level makes it possible to formulate the conceptual framework of the research. As achieving the research results, the knowledge gained can be used as a guideline for development, policy setting or further research.

Keywords: Key Success Factors; Multi-level Factors; Academic Administration; World-class Standard School

บทนำ

การมีประชากรคุณภาพถือเป็นนโยบายหลักของชาติ ดังที่รัฐบาลของไทยได้กำหนดไว้เป็นกลยุทธ์ที่ 3 ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82ก หน้า 9) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติหลายระยะจนถึงระยะปัจจุบันฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560) ที่ระบุว่า“การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์” เป็นอันดับแรกของ 10 ยุทธศาสตร์สำคัญในฝ่ายของการศึกษาในฐานะที่ทำหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาคุณภาพเยาวชนและประชาชน ก็ได้ตระหนักและดำเนินการอย่างทุ่มเทโดยตลอด ยิ่งปัจจุบันเป็นที่เข้าใจว่าจะพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมนานาชาติต้องเน้นที่คุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นเบื้องต้น โดยต้องเน้นทั้งความเป็นไทยและความเป็นสากลไปด้วยกัน ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 2) กล่าวสาระสำคัญไว้ตอนหนึ่งว่า“...จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล รักความเป็นไทย มีทักษะในการคิด มีทักษะในการแก้ปัญหา ด้านเทคโนโลยี คือการสร้างสรรค์...”เมื่อนโยบายระดับชาติมุ่งเน้นดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพมีความเคลื่อนไหวเพื่อยกระดับสู่ความเป็นมาตรฐานสากล เกิดแนวคิดและแนวทางการดำเนินการ“โรงเรียนมาตรฐานสากล”ขึ้นในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนมาตรฐานสากลหมายถึง“โรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีทักษะ ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในลักษณะเดียวกับมาตรฐานสากล”(สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555 :11) ซึ่งการดำเนินการ

ดังกล่าวมีส่วนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2553) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเยาวชนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย,2555:19) ทั้ง 4 ด้าน คือ Learning to know, Learning to do, Learning to live together, and Learning to be. มีการคาดหวังว่าหากสามารถยกระดับโรงเรียนให้ได้มาตรฐานสากลแล้ว ประสิทธิภาพ (กระบวนการ) และผลผลิต (โดยเฉพาะนักเรียน) ก็จะทัดเทียมกับนานาประเทศ

ที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าโครงการ“โรงเรียนมาตรฐานสากล”มีทั้งประสบความสำเร็จและยังไม่ประสบความสำเร็จ มีงานวิจัยที่พบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลมีข้อจำกัดอย่างน้อยสองประการคือ ประการที่หนึ่ง หลักสูตรที่ใช้เน้นสาระการเรียนรู้มากแต่เน้นการคิดวิเคราะห์น้อย และไม่สะท้อนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่ทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2554) ประการที่สอง การดำเนินงานโดยรวมของการบริหารจัดการอยู่ระดับปานกลาง (ทั้งที่ควรจะสูงกว่าระดับดังกล่าว) ขณะที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในการบริหารและไม่มีประสบการณ์ในการบริหารมีปัญหาต่างกัน (ศศิพร รินทะ. 2554)

กลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลประสบความสำเร็จคือ“การบริหารวิชาการ” เพราะเป็นฝ่ายดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร การสอนและการสนับสนุนต่างๆ โดยสาระสำคัญแล้วการบริหารงานวิชาการนั้น เป็นการบริหารงานโดยกระบวนการภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547)

เมื่อพิจารณา“ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล”จะเห็นว่ามิตั้งแต่ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน ซึ่งอาจเรียกรวมว่าเป็น“ปัจจัยความสำเร็จทุกระดับ”ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความสำเร็จของการบริหารวิชาการได้ ขณะที่ปัจจุบันยังขาดผลการ วิจัยที่จะให้คำตอบที่ชัดเจนว่า ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลในแต่ละระดับในการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล อีกทั้งยังขาดความเชื่อมโยงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความสำเร็จระหว่างระดับ องค์ความรู้ดังกล่าวอาจนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการให้โรงเรียนมาตรฐานสากลให้ประสบความสำเร็จเกิดประสิทธิผล ต่อเนื่องและยั่งยืน ตามการคาดหวังของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทความนี้จึงมุ่งสร้างความเข้าใจในประเด็นความสำเร็จของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเฉพาะที่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ปัจจัยแห่ง(ที่คาดว่าจะ)เป็นความสำเร็จหรือประสิทธิผล ดังกล่าวในแต่ละระดับ ซึ่งได้แก่ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนและนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิด การตั้งสมมุติฐาน ที่ผู้เขียนตั้งเป้าหมายว่าจะได้มีการศึกษาวิจัยต่อไป

โรงเรียนมาตรฐานสากล ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล (ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา)

1. ความเป็นมาของโรงเรียนมาตรฐานสากล

โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล โดยยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนดีมีมาตรฐาน (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555:11) ระบุว่าโรงเรียนมาตรฐานสากลมีการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีทักษะ ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับเดียวกับมาตรฐานสากล

โรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทย เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2553 ระยะเริ่มต้นมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการนำร่องจำนวน 500 โรงเรียน โดยที่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (381 โรงเรียน) ขณะที่ในเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร มีจำนวนประมาณ 80 โรงเรียนและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อจำกัดขอบเขตให้เฉพาะเจาะจงและชัดเจน ในบทความนี้จะกล่าวถึงในขอบเขตของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น

2. การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักและเป็นงานสำคัญที่สุดในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ เนื่องจากเป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน พัฒนาปรับปรุง เพื่อนำไปสู่คุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ส่วนงานอื่น ๆ นั้นมีความสำคัญในการสนับสนุนงานวิชาการให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการยังเป็นเรื่องชี้วัดความสำเร็จ สะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย โดยทั่วไปการบริหารงานวิชาการครอบคลุมกิจกรรมสำคัญ คือ การวางแผนการนำแผนฯสู่การปฏิบัติ การนิเทศ ติดตามและการประเมินผล สำหรับโรงเรียนมาตรฐานสากล อาจมีขอบข่ายคล้ายกัน แต่ประเด็นที่ควรพิจารณาคือ การบริหารวิชาการในระดับต่างๆ สำหรับโรงเรียนมาตรฐานสากลเห็นควรมีขอบข่ายดังนี้

ระดับนักเรียน เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกระบวนการจัดเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า

ระดับห้องเรียน เน้นส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ระดับโรงเรียน เป็นการบริหารเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีที่สุด และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

3. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล

เกี่ยวกับความสำเร็จ หรือประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ คือ ผลของการปฏิบัติการหรืองานที่ได้รับมอบหมายทางวิชาการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Gibson, 2000:15-17) จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบการศึกษาวรรณกรรม อาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลในแต่ละระดับจะเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งที่สำคัญ คือ

ในระดับนักเรียน ผลที่แสดงถึงความสำเร็จควรให้ความสำคัญกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะในรายวิชาที่จัดสำหรับหลักสูตรมาตรฐานสากล (IS1,IS2,IS3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาและความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

ในระดับห้องเรียน ผลที่แสดงถึงความสำเร็จควรให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ระดับห้องเรียน)ที่สอดคล้องต่อการเรียนของนักเรียนความพึงพอใจในการทำงานของครู

ในระดับโรงเรียน ผลที่แสดงถึงความสำเร็จควรให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ระดับโรงเรียน) ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร (ผลประเมิน) ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล (ที่ประเมินตามคู่มือของศูนย์ประสานโรงเรียนมาตรฐานสากล)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล

1. แนวทฤษฎีเพื่อการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ

ในการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล ควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดแนวคิด/ทฤษฎี ที่ใช้เป็นกรอบของการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ อาจยึดแนวของทฤษฎีเชิงระบบ (System theory : Hoy and Miskel.1996; Hanson.1996) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า(Input) กระบวนการ(Process) และ ผลผลิต(Output) และ แนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model: Magnusson and Endler.1977) ที่อธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคล ว่ามีปัจจัยสำคัญ อยู่สี่กลุ่ม คือ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะ(เดิม) กลุ่มจิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ (ในลักษณะของปฏิสัมพันธ์) และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ แนวคิดจากสองทฤษฎีดังกล่าว อาจกำหนดให้ ผลผลิตหรือพฤติกรรม คือ “ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล” ส่วนที่เป็นการบริหารงานวิชาการและปัจจัยเสริม(จิตลักษณะและสถานการณ์) คือ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารฯ”

ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ได้ข้อสรุปว่าเป็น ความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งพิจารณาได้ 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน ในส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งในแต่ละระดับแยกเป็นสองกลุ่มคือ ปัจจัยการบริหารวิชาการและปัจจัยเสริมในตัวบุคคล เป็นต้น

2. การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล

การนำเสนอแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน แต่ละระดับมีปัจจัยสองกลุ่มคือปัจจัยการบริหารวิชาการและปัจจัยเสริมในตัวบุคคล จะได้กล่าวต่อไปตามลำดับ

2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในระดับนักเรียน

1) ปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ จากการศึกษาวรรณกรรมพบ ตัวแปรปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในระดับนักเรียนคือการรับรู้นโยบายการบริหารงานวิชาการ การจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียน

การรับรู้นโยบายการบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการที่แสดงว่านักเรียนได้ทราบเข้าใจ มีการตอบสนองทางความรู้สึกหรือการแสดงออก ต่อนโยบายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีผลการวิจัยว่า การรับรู้นโยบายการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน (โชค ปัญญารานันท์แลปองสิน วิเศษสิริ:2558) เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนนั้น นักการศึกษาได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด โดยเฉพาะหลักสูตรที่มีลักษณะพิเศษต่างๆในวงการศึกษาของไทยมีการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นลักษณะพิเศษมาก่อน เช่น ที่พัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสาระสำคัญคือการประเมินความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของนักเรียน ในด้านการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียน มีงานวิจัยที่พบว่าบรรยากาศในโรงเรียนหรือในห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (สิริพร บุญพา, 2562)

2) ปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับนักเรียน จากการศึกษาเอกสารปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับนักเรียน ได้แก่ ความเชื่ออำนาจภายในตน ทศนคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง

ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านการเรียน คือ การที่นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนของตน เกิดขึ้นจากความสามารถและการกระทำของตน เชื่อว่าตนเองมีความสามารถควบคุมพฤติกรรมกรเรียนและผลการเรียนของตนได้ในประเทศไทยได้มี

การศึกษาความเชื่ออำนาจในตนของบุคคลกลุ่มต่างๆรวมทั้งนักเรียนและนักศึกษาซึ่งผลโดยรวมกล่าวได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตนของบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ (ดูจเดือน พันธมนาวิน.2550) เกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนในหลักสูตรมาตรฐานสากล คือ การรู้ประโยชน์ โทษความรู้สึ (ด้านบวก ด้านลบ)และแนวโน้มกระทำการในการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว งานวิจัยทัศนคติในนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มีความพร้อมกระทำการ (องค์ประกอบที่ 3) มักจะกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนาและพบว่า ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนด้วย (รสนันท์ ณ นคร,2550) ในด้านแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นพลังที่จะกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียนเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีงานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนนักศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพที่ศึกษาและพบว่าแรงจูงใจ (ใฝ่สัมฤทธิ์) ในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนที่เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งเข้าลักษณะการสนับสนุนทางสังคม 3 ด้าน คือ (1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (2) การสนับสนุนด้านวัตถุและ (3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร งานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียน พบว่าการสนับสนุนทางสังคมด้านการเรียนเป็นตัวทำนายสำคัญที่ร่วมอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมีบทบาทสำคัญร่วมกับการเห็นแบบอย่างคนใกล้ตัวหรือสื่อ ในการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (จิราพร เซ็นหอม, 2562) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากบ้านและโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญอันดับ 2 จาก 4 ตัวแปร ในการอธิบายการพึ่งตนเองของนักเรียน

จากที่นำเสนอผ่านมากเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารวิชาการในระดับนักเรียน ทำให้คาดได้ว่า ปัจจัยการบริหารวิชาการระดับนักเรียนสามประการ และปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับนักเรียนสี่ประการจะร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพระดับนักเรียน ที่เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลได้อย่างชัดเจน

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในระดับห้องเรียน

1) ปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ จากการศึกษาวรรณกรรมพบ ตัวแปรปัจจัยการบริหารวิชาการ ที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในระดับห้องเรียนคือ การจัดครูเข้าสอนและการนิเทศการจัดสิ่งสนับสนุนในการสอนและการดำเนินการสอนและพฤติกรรมการสอนของครู การจัดครูเข้าสอนและการนิเทศเป็นกระบวนการที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน มีงานวิจัยที่ พบว่าการนิเทศมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและครู (พาสนา ชลบุรีพันธ์, 2560) การจัดสิ่งสนับสนุนในการสอน เป็นการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ทั้งทรัพยากร งบประมาณและแรงงาน มีงานวิจัยพบว่าการจัดสิ่งสนับสนุนในการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านต่างๆของครูการพัฒนาคนและพัฒนางานในด้านการดำเนินการสอนและพฤติกรรมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเพราะเป็นตัวชี้วัดถึงผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียน มีงานวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีความสัมพันธ์และส่งเสริมความสามารถนักเรียน

2) ปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับห้องเรียน จากการศึกษาเอกสารปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับห้องเรียน ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงานสอนของครูทัศนคติต่อการสอนตามมาตรฐานสากลการรับรู้ตัวแบบห้องเรียนคุณภาพและความผูกพันต่อนักเรียนและโรงเรียนของครู แรงจูงใจในการทำงานสอนของครูเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่กระตุ้นให้ทำงานหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้สามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีงานวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจในการทำงานสอนของครู มีความสัมพันธ์กับความก้าวหน้าของงานและตำแหน่งหน้าที่ ในด้านทัศนคติต่อการสอนตามมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นสภาวะทางจิตใจ ความรู้สึก ที่เป็นเชิงบวกหรือลบ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกและองค์ประกอบด้านพฤติกรรม มีงานวิจัยที่พบว่าทัศนคติที่ต่องานสอน ช่วยให้ครูสามารถให้ความรู้ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ส่วนด้านการรับรู้ตัวแบบห้องเรียนคุณภาพ มีงานวิจัยที่พบว่าห้องเรียนคุณภาพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่เกี่ยวกับความผูกพันต่อนักเรียนและโรงเรียนของครู ซึ่งเป็นความรู้สึกยึดมั่นเชื่อมั่นที่มีต่อองค์การ มีความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย มีงานวิจัยที่พบว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนเกิดจากความศรัทธาเชื่อถือ และส่งผลต่อความเต็มใจปฏิบัติงานเพื่อทำประโยชน์ให้โรงเรียน (สุนันทา เจริญจิตร โสภณ.2559)

จากที่นำเสนอผ่านมามีเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารวิชาการในระดับห้องเรียน ทำให้คาดได้ว่า ปัจจัยการบริหารวิชาการในระดับห้องเรียนสามประการและปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับห้องเรียนสี่ประการ จะร่วมกันอธิบายประสิทธิผลระดับห้องเรียนได้อย่างชัดเจน

2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในระดับโรงเรียน

1) ปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ จากการศึกษาวรรณกรรมพบ ตัวแปรปัจจัยการบริหารวิชาการ ที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในระดับโรงเรียนคือ กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของโรงเรียน การจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิชาการในโรงเรียน และกระบวนการบริหารวิชาการที่เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล

กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของโรงเรียน เป็นแนวทางหรือหรือแนวปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ที่มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความพร้อมสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.2555) ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนมี 5 ปัจจัยคือ ความดีเด่นของสถานศึกษา เทคนิคการประชุม การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร และการจัดรูปแบบทีมงาน ในด้านการจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิชาการในโรงเรียน คือมีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมวิชาการ ต้องจัดบรรยากาศทางวิชาการให้มีชีวิตชีวา บรรยากาศดังกล่าวจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ครูและนักเรียนมี

ความตื่นตัวทางด้านวิชาการและมีความเป็นอิสระทางวิชาการ มีงานวิจัยที่พบว่า การที่ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการนำความรู้ วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนและการสร้างเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (กาญจนา ทวีพันธ์. 2556) ส่วนด้านกระบวนการบริหารวิชาการที่เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล เป็นกระบวนการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติภารกิจ มีงานวิจัยที่พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในระดับโรงเรียน

2) ปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารพบปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับโรงเรียน ได้แก่ การเชื่ออำนาจในตนในการบริหารสู่มาตรฐานสากล วิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสบการณ์ทางวิชาการของผู้บริหาร

การเชื่ออำนาจในตนในการบริหารสู่มาตรฐานสากลเป็นความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถควบคุมการทำและผลลัพธ์จะเกิดกับตนได้ ตลอดจนสามารถคาดหมายผลที่เกิดจากการกระทำของตนได้ ซึ่งความเชื่ออำนาจในตนทำให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ดียิ่งขึ้น มีงานวิจัยที่พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจในการบริหารงานลักษณะการทำงานที่มุ่งอนาคต (สมบัติ โล่ทอง. 2549) ขณะที่ผลวิจัยที่พบว่า บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูง ก็จะมีระดับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในการทำงานมาก ในด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เกิดมาตรฐานและมีคุณภาพที่จะนำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีงานวิจัยที่พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์การและสามารถกำหนดเป็นปรัชญาองค์การ นำมาเป็นแผนปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารคือผู้ที่ใช้ความสามารถในการจูงใจผู้ตามให้ดำเนินตามความต้องการและไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มีงานวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลทำให้ครูทำผลงานที่เป็นเลิศ และส่งผลต่อการส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนด้านประสบการณ์ทางวิชาการของผู้บริหาร มีงานวิจัยที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์บริหารมากก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลของทำงานและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จสูงจะต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี (ทรงยศ แก้วมงคล. 2555)

บทสรุป

จากที่นำเสนอผ่านมามีเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารวิชาการในระดับโรงเรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล ทำให้คาดได้ว่า ปัจจัยการบริหารวิชาการในระดับโรงเรียนสามประการและปัจจัยเสริมในตัวบุคคลในระดับโรงเรียนสี่ประการ จะร่วมกันอธิบายประสิทธิผลระดับโรงเรียนได้อย่างชัดเจน หากได้ดำเนินการวิจัยเชิงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ

โดยยึดกรอบแนวคิดดังกล่าว จะทำให้ได้ทราบปัจจัยสำคัญที่อธิบายความสำเร็จ(ประสิทธิผล) ของการบริหารวิชาการแต่ละระดับ รวมทั้งเชื่อมโยงระหว่างระดับของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา (ในกรุงเทพมหานคร) องค์ความรู้ดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เพื่อการ กำหนดนโยบาย กำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการดำเนินการวิจัยเชิงทดลองสร้างต้นแบบการ พัฒนาต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ทวีพันธ์. (2556). การศึกษาศาสาทกกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหนองกระโดนสามัคคีพัฒนาสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์, นครสวรรค์.
- จิราพร เซ็นหอม. (2562). รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอก ระบบในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- โชคก ปญญาวรานันท์และปองสิน วิเศษศิริ. (2558). การพัฒนานโยบายการบริหารงานวิชาการ ที่ส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและ ต่างประเทศ. ทุนอุดหนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหาร และพัฒนาองคความรู้ (องคกรมหาชน).
- ทรงยศ แก้วมงคล. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2547). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- พาสนา ชลบุรีพันธ์. (2560). รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดระดับการศึกษาชั้น พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- รสนันท์ ณ นคร. (2550). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมต้นที่มีธนาคารในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศศิพร รินทะ. (2554). การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการมาตรฐานสากล:กรณีศึกษาโรงเรียน เมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมบัติ โล่ทอง. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเองกับพฤติกรรมการตัดสินใจใน การบริหารงานวิชาการโดยให้ครุมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*.

กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน*

มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สิริพร บุญพา. (2562). *รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน*

มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยพะเยา,

สุนันทา เจริญจิตรโสภณ. (2559). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อความผูกพัน*

ต่อโรงเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตหนองจอกกรุงเทพมหานคร. วารสารชุมชนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีที่ : 10 ฉบับที่ 2 : 125-13.

Gibson, J. L. (2000). *Organizations Behavior*(7th ed). Boston : Irwin.

Hanson M. E. (1996). *Educational Administration and Organizational Behavior* (4th

ed.).Boston : Ally and Bacon.

Hoy, Wayne K. & Miskel, Cecil G. (1996). *Educational Administration : Theory, Research,*

and Practice.(5th ed). Newyork : McGraw-Hill.

Magnusson, D, & Endler, N.S. (1977). *Personality at the crossroads : Current Issues in*

Interactionism psychology. NewJesy : LEA Publishers.